

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЗАПОВІДНИК “КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКА ЛАВРА”
ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИЧНИЙ АРХІВ УКРАЇНИ, м. КИЇВ
ЛАБОРАТОРІЯ ГУМАНІТАРНИХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ СТУДІЙ
УНІВЕРСИТЕТУ ім. АДАМА МІЦКЕВИЧА В ПОЗНАНІ
ТОВАРИСТВО ДОСЛІДНИКІВ ХРИСТИЯНСЬКИХ СТАРОЖИТНОСТЕЙ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ

Церква – наука – суспільство: ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ

Матеріали
Двадцять другої (23–24 травня 2024 р.) та
Двадцять третьої (29–30 травня 2025 р.)
Міжнародних наукових конференцій

КИЇВ – 2025

Упорядник та відповідальний редактор
Костянтин Крайній

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного заповідника “Києво-Печерська
лавра” Протокол № 6 від 27.05.2025 р.

Ц448 **Церква – наука – суспільство:** питання взаємодії. Матеріали Двадцять другої (23–24 травня 2024 р.) та Двадцять третьої (29–30 травня 2025 р.) Міжнародних наукових конференцій / Національний заповідник “Києво-Печерська лавра”. Київ, 2025. 204 с.

До збірника увійшли статті, підготовлені на основі доповідей, виголошених під час Двадцять другої та Двадцять третьої Міжнародних наукових конференцій “Церква – наука – суспільство: питання взаємодії”. Вони присвячені актуальним питанням історії Церкви; історіографічним, джерелознавчим та археографічним проблемам дослідження історії Церкви; вивченню та збереженню християнських пам’яток, археологічним та пам’яткознавчим дослідженням. Статті цьогорічної конференції розбиті за рубриками, які відповідають назвам основних секцій конференції.

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори

ЗМІСТ

Двадцять друга Міжнародна наукова конференція “Церква – наука – суспільство: питання взаємодії” (23–24 травня 2024 р.)

<i>Варивода А.</i>	Гаптовані єпитрахилі флорівського гаптарського осередку 1740–1770-х рр.: особливості композиційних схем	7
<i>Гадинко О.</i>	Державно-правове становище церкви в радянський період (місто Сторожинець у 1940–1991 рр.)	15
<i>Жиленко І.</i>	До питання канонізації святих княжої доби: нові дані	18
<i>Зиза М.</i>	Сакральні печерні комплекси на Луганщині модерних часів	24
<i>Качан Р., Литвиненко Я.</i>	Відомі – невідомі графіті Дальніх печер	26
<i>Кузьмук О.</i>	Зображення сакральних споруд Радомишльського повіту Київської губернії XIX століття у матеріалах фонду 127 ЦДІАК України	29
<i>Ластовська О.</i>	Київські митрополити Серапіон Александровський та Євгеній Болховітінов у 1822–1824 рр. (за матеріалами щоденників митрополита Серапіона)	40
<i>Ластовський В.</i>	Джерела до біографії архімандрита Мельхиседека Значко-Яворського	43
<i>Литвин Н.</i>	Плодово-ягідні настоянки: до історії виготовлення та вжитку в Києво-Печерській обителі (друга половина XVIII – перша половина XIX ст.)	45
<i>Лопушинський А.</i>	Чумацькі ікони на камбалі – постановка питання	48
<i>Нікітенко М.</i>	Коли народився і у якому віці помер преподобний Феодосій Печерський? Герменевтичне дослідження його “Житія”	52
<i>Пільтяй Н.</i>	До історії Покровської церкви Батурина	58
<i>Путова Г.</i>	Асиміляція до останнього. Римо-католицьке духовенство центральної України vs державна влада Російської імперії на початку XX ст. За документами ЦДІАК України	63
<i>Романюк Р.</i>	Взаємодія церкви та суспільства у діяльності та поглядах Любомира Гузара	67
<i>Сергій О., Березова С.</i>	Загадка потиру Долива колекції Заповідника та його двійник	70
<i>Стромилюк Л.</i>	Щодо заходів захисту Софійського собору від пошкоджень при пожежі або бомбардуванні (документ від 15 серпня 1941 року)	75
<i>Ткаченко Т., Сорока К., Псьол І.</i>	Ремонтно-реставраційні роботи на пам’ятці архітектури “Башта Івана Кушника”. Аналіз виконання зондажів її структурної складової з метою проведення подальших досліджень	79
<i>Хармак М., Прокопенко Н.</i>	Метрична книга як джерело реконструкції роду	88
<i>Yashna O.</i>	Jewish ritual textile items from collections of the National Preserve “Kyiv-Pechersk Lavra”	90

**Двадцять третя Міжнародна наукова конференція
“Церква – наука – суспільство: питання взаємодії”
(29–30 травня 2025 р.)**

***Християнська церква в Європі від Раннього Середньовіччя до Новітнього часу:
інтердисциплінарні дослідження***

<i>Нікітенко М.</i>	Сакральні змісти “Слова” про перенесення мошей преподобного Феодосія Печерського у світлі традиції ісихазму	97
<i>Білоус Н.</i>	Образ архімандрита Єлисея Плетенецького в творах лаврських інтелектуалів першої половини XVII ст.	100
<i>Пономарьов О.</i>	Лаврентій Горка, ігумен Видубицького Свято-Михайлівського монастиря: уточнення до біографії	105
<i>Крайня О.</i>	До історії годинників Великої лаврської дзвіниці та майстрів-годинників	109
<i>Литвин Н.</i>	До обставин встановлення годинника на вежі оборонних мурів в лаврському настоятельському саду	118
<i>Ляшенко В.</i>	Історія церкви Різдва Св. Іоанна Предтечі з приділами Св. Бориса і Гліба на Подолі в м. Києві через призму архівних документів фонду 127, Київська духовна консисторія, ЦДІАК України	122
<i>Дідора Л.</i>	Книги з бібліотек репресованих священників Луцько-Житомирської дієцезії Римсько-Католицької Церкви	123
<i>Медвідь Ф., Чорна М.</i>	Духовно-релігійна безпека України в системі національної безпеки: історико-правовий аспект	127
<i>Борисов А.</i>	Елементи відкритої науки у діяльності Національного заповідника “Києво-Печерська лавра”	131

Дослідження та збереження християнських пам’яток: теорія і практика

<i>Бардік М.</i>	До питання періодизації історії живопису Успенського собору Києво-Печерської лаври	135
<i>Кондратюк А.</i>	Термінологічні проблеми у дослідженні церковних емблематичних і геральдичних композицій в українських виданнях ранньомодерної доби	141
<i>Литвиненко Я., Качан Р.</i>	Геральдичні знаки на поховальних плитах з некрополя Успенського собору	148
<i>Лопухіна О.</i>	Художники Феодосій Козачинський (1862–1922) та Іван Їжакевич (1864–1962). Спільний початок шляху	152
<i>Пітатєлева О.</i>	Храмові роботи І. С. Їжакевича у 1910-ті роки: Катеринодар	158
<i>Шульц І.</i>	Холмська збірка у зібранні Національного заповідника “Києво-Печерська лавра”. Підсумки ідентифікації пам’яток	166

Археологічні та пам’ятознавчі дослідження

<i>Василець Ю., Зажигалов О.</i>	Монетні знахідки з Келій соборних старців (корпус № 4) Національного заповідника “Києво-Печерська лавра”	178
--------------------------------------	--	-----

<i>Зоценко І., Івакін В.</i>	“Знахідки Трипільської культури” на Київському Подолі (результати археологічних робіт в в будинку де мешкав В. В. Хвойка)	181
<i>Ільчишина К.</i>	Сучасні методи та технології оцифрування археологічних колекцій виявлених під час досліджень у Києві	183
<i>Пристапа А.</i>	Попередні результати досліджень київського Подолу на ділянці за адресою Набережно-Хрещатицька, 21 у 2024 році	186
<i>Ізотов А.</i>	Каплиця з усипальною роду Маньковських гербу Заремба: архітектурний аналіз та атрибуція пам’ятки в контексті її збереження	188
<i>Черевко І., Щербіна С., Кріль Т., Фещенко А., Ярошенко К.</i>	Оцінка рівня небезпеки воєнних сейсмічних подій на території Києво-Печерської лаври: результати первинного інструментального моніторингу	197

